

Nieuws

ma 9 oktober 2006

Niemand is verloren (verslag bijeenkomst)

Op 18 september 2006 hield het ACB de bijeenkomst 'Niemand is verloren'. Het doel was een antwoord te vinden op de vraag wat allochtone vrijwilligersorganisaties kunnen doen om seksueel geweld tegen jongens en meisjes te herkennen en tegen te gaan. Het was een vervolg op twee eerdere bijeenkomsten 'Jongens huilen niet' (23 januari 2006) en 'Praten tegen de muur'(06 juni 2006). Van al deze bijeenkomsten is een verslag beschikbaar.

Transact is het landelijk expertisecentrum huiselijk en seksueel geweld. Sezei Aydoğan van Transact ging in op de daders en de gevolgen voor het slachtoffer. Het seksueel geweld waar we het nu over hebben is het geweld dat gepleegd wordt door personen waar het slachtoffer een vertrouwensband mee heeft: vrienden bijvoorbeeld. En als het om kinderen gaat: vaders, broers, ooms en neven. Er wordt seks gepleegd onder dwang. Het uitoefenen van een dergelijke dwang leidt tot fysiek en psychisch geweld en is volgens artikel 304 van het Wetboek van Strafrecht verboden. Dit soort handelen komt in elke cultuur voor en voert vrijwel altijd tot schuldgevoelens bij het slachtoffer.

De gevolgen op lange termijn bij het slachtoffer zijn ernstiger naar mate het geweld gedurende langere tijd wordt toegepast, het slachtoffer jonger is en de mate waarin er een vertrouwensband bestaat tussen dader en slachtoffer. Hoe vertrouwder, hoe ernstiger de gevolgen.

Er zijn drie grote taboes: zeggen dat je homo, slachtoffer of prostitué bent.

Wanneer zoiets naar buiten komt, lopen families het risico verscheurd te raken. Degene die zijn mond open doet zou de familie of zelfs de hele gemeenschap te schande maken. Er is moed voor nodig om het zwijgen te doorbreken.

Grootscheeps onderzoek GGD

De GGD in Amsterdam heeft een grootscheeps onderzoek onder meer dan 3000 leerlingen gehouden naar ongewenste seksuele ervaringen. De jongeren waren van verschillende afkomst. Onderzoekster Adèle Diepenmaat lichtte de eerste resultaten toe.

Ongewenste seksuele ervaringen kunnen ernstige gevolgen hebben voor de psychische gezondheid van jongeren. Er is weinig bekend over het voorkómen van ongewenste seksuele ervaringen onder verschillende etnische groepen. Ook is de relatie tussen ongewenste seksuele ervaringen en depressie en agressie onderzocht.

In het schooljaar 2003/2004 zijn onder 3531 leerlingen in de 2^e klas van het voortgezet onderwijs via een schriftelijke vragenlijst gegevens verzameld over ongewenste seksuele ervaringen, depressieve symptomen en agressie. Gegevens over de aard van de ongewenste seksuele ervaringen werden verzameld middels een persoonlijk gesprek met de schoolverpleegkundige.

Respectievelijk 6,5% en 5,7% van de jongens en meisjes had hier ervaringen mee. Ongewenste seksuele ervaringen werden vaker gemeld door Turkse (17,1%), Marokkaanse (10,4%), Surinaamse/Antilliaanse jongens (7,4%) dan door Nederlandse (2,2%) Dat laatste cijfer kan geflatteerd zijn, omdat Nederlandse jongens sneller doorhebben dat bij een positief antwoord op de gestelde vragen er een vervolgesprek plaatsvindt. De cijfers bevreedden de onderzoekers, vandaar dat een herhalingsonderzoek werd gehouden, dat overigens dezelfde resultaten opleverde.

Daarentegen rapporteerden Marokkaanse meisjes (2,76%) en Turkse meisjes (2,3%) veel minder vaak een ongewenste seksuele ervaring dan Nederlandse meisjes (6,9%) Van de schriftelijk gerapporteerde ongewenste seksuele ervaringen door mannelijke en vrouwelijke adolescenten werd (slechts) respectievelijk 12,4% en 49% bevestigd in het persoonlijke gesprek met de schoolverpleegkundige.

Jongens met een ongewenste seksuele ervaring hebben vaker last van agressieve symptomen en depressieve symptomen dan jongens zonder een dergelijke ervaring. Meisjes met ongewenste seksuele ervaringen hebben vaker last van depressieve symptomen, indirecte agressie en directe agressie.

Er zijn grote verschillen tussen jongens en meisjes betreffende de relatie tussen etnische afkomst en ongewenste ervaring. Met name Turkse en Marokkaanse jongens lijken een groot risico op ongewenste seksuele ervaring te lopen. Helaas is niet bekend wat de aard van de ongewenste seksuele ervaring was, omdat een groot deel van deze jongens de gerapporteerde ongewenste seksuele ervaring tijdens het persoonlijke gesprek met de verpleegkundige ontkende. Echter een relatief hoog percentage van deze jongens bleek depressieve symptomen te hebben, wat deze ontkenning minder aannemelijk maakt. Mogelijk zijn zij nog niet in staat over het gebeurde te praten. Overigens moet hierbij opgemerkt worden dat het nog niet gebruikelijk is bij jongens even intensief na te vragen als bij meisjes. Eén en ander pleit ervoor de klachtenregistratie te verbeteren en verpleegkundigen te trainen de symptomen van ongewenste seksuele ervaringen te herkennen.

Al Amal: geslaagde methodiek in Utrecht

Marzouka Morabit en Fatouch Chanaat van de Stichting Al Amal uit Utrecht geven praktijkvoorbeelden hoe hun stichting omgaat met seksueel geweld. Al Amal heeft een achterban van vierhonderd vrouwen in de wijk Kanaleneiland in Utrecht en geeft cursussen over opvoeding en over begeleiding van jongeren. Vier maal per jaar houdt Al Amal een grote(re) informatiebijeenkomst over een actueel thema. De vrouw van de imam heeft bijvoorbeeld het thema huiselijk geweld behandeld. De thema's worden bijzonder zorgvuldig voorbereid, niet alleen met deskundigen, maar ook binnen het bestuur. Er worden thema's gekozen die niet alleen actueel zijn, maar die ook heel dicht bij de dagelijkse opvoedingspraktijk van de moeders liggen. Er wordt bij wijze van spreken een vertaalslag gemaakt om het thema zo eenvoudig, praktisch en inzichtelijk mogelijk bespreekbaar en begrijpelijk te maken voor de vrouwen. Immers tachtig procent van de achterban van Al Amal is ongeschoold. Zo heeft Al Amal in 2005 het thema *loverboys* aan de orde gesteld. Omdat moeders bezorgd zijn om de veiligheid van de dochters sprak het voor zich dat de bijeenkomst druk bezocht was.

In 2006 wilde Al Amal iets doen rond de zoons. Toen 'Jongens huilen niet' verscheen heeft het bestuur het rapport meteen opgevraagd en uitgebreid intern besproken. Het bestuur schrok van de ernst en de omvang van het probleem en besloot dit aan de orde te stellen. Begrijpelijk ligt dit thema erg gevoelig, maar het bestuur besloot toch het beestje bij de naam te noemen.

De vrouwen werden zowel schriftelijk als mondeling uitgenodigd en uiteindelijk bezochten 360 vrouwen, zowel van Marokkaanse als Nederlandse afkomst de bijeenkomst. De bijeenkomst was drietalig: Marokkaans-Arabisch, Berber en Nederlands. Het thema werd vanuit het bestuur ingeleid met ondersteuning van iemand van de zedenpolitie en een islamdeskundige. Omdat het bestuur heftige reacties verwachtte, wat in de praktijk ook bleek te kloppen, was er gezorgd voor nazorg door slachtofferhulp. Na afloop waren de vrouwen unaniem van mening dat een dergelijke voorlichtingsbijeenkomst ook voor hun mannen nuttig zou zijn.

Een vervolg was een bijeenkomst voor jongens. Moeders konden hun zoons tussen de 8 en 12 jaar aanmelden. Daarbij deed zich een schrijnend geval voor. Een moeder maakte zich zorgen over haar kind, dat klaagde over pijn in de buik en al een paar weken elke dag rennend van school naar huis ging. De huisarts kon niets vinden. Uiteindelijk kwam de moeder met haar nieuwverworven kennis erachter dat haar zoon seksueel misbruikt was en dat de oorzaak van zijn klachten was.

Uiteindelijk bezochten 55 jongens de bijeenkomst. Ze werden in kleinere groepen opgedeeld, elk begeleid door een coach, die speciaal door een psycholoog was getraind. Om de kinderen 'bij de les' te houden had het bestuur een beloningsstelsel bedacht, waarbij elke groep maximaal tien punten kon verdienen. De beste groep kreeg een prijs. Uiteindelijk haalden alle groepen de maximale score. Ook een quiz en film maakten onderdeel uit van het programma. Het spreekt vanzelf dat de taal waarmee het onderwerp behandeld werd was afgestemd op het belevingsvermogen van de kinderen. Aan de orde kwamen vragen als: wie is vader, hoe gaat een vader te werk (kinderlokkers!) en wat zijn de mogelijkheden van de hulpverlening. Ofschoon de bijeenkomst vier uur duurde is geen van de kinderen eerder weggegaan.

Er zijn verschillende verzoeken uit andere wijken in Utrecht bij Al Amal binnengekomen om iets soortgelijks op te zetten, ook uit Rotterdam is een verzoek binnengekomen. Al Amal zal in ieder geval haar methodiek beschrijven.

(Meer informatie: Gijs von der Fuhr, 020 6279460)